

Драгомиръ Поповъ

Държавни финанси

2. Българскиятъ държавенъ бюджетъ .

Първиятъ държавенъ бюджетъ на България е отъ 1879 година. Неговитъ приходи сж само отъ данъци. Тѣ възлизатъ на 24 и половина милиона лева, а разходитъ на 19 милиона лева. Презъ сжщата година е билъ гласуванъ първиятъ извънреденъ държавенъ бюджетъ на сума 644,000 лева.

Преди да минатъ десетъ години отъ освобождението, сумитъ по нейнитъ бюджети се удвояватъ. Презъ 1887 година разходниятъ бюджетъ на България възлиза: а) редовенъ — на 42 милиона лева, б) извънреденъ на — 6·5 милиона лева. Приходите отъ държавни данъци презъ тази година сж се сжщо удвоили и достигатъ цифрата 47·5 милиона лева.

Тия цифри показватъ, че българскитъ държавни бюджети още отъ самото начало бързо растатъ, а заедно съ тѣхъ растатъ и данъчнитъ тежести на населението. Защото данъцитъ сж главната частъ на прихода. Това постоянно нарастване продължава до войнитъ, които пѣкъ издѣно раздрусаха държавното стопанство и държавнитъ финанси.

Последната нормална и спокойна година преди войнитъ бѣ 1911. Презъ тази година редовниятъ разходенъ бюджетъ на държавата възлиза на 181 милионъ лева, а извънреднитъ разходи по бюджета достигатъ цифрата 22 милиона лева. Презъ сжщата година приходитъ отъ данъци достигатъ едва 125 милиона лева. Значи, колкото и да е увеличена данъчната тежестъ на населението — събиранитъ данъци далеко не стигатъ да покриятъ разходитъ на държавата. Остатъкътъ вече се покрива отъ стопанскитъ предприятия на държавата и, главно, отъ заеми. На 31 декемврий 1911 година тѣзи заеми достигатъ голѣмата сума 752¹/₂ милиона златни лева.

Все пакъ, по това време държавнитъ финанси бѣха здрави. Стопанскиятъ животъ на страната се развиваше нормално. България се радваше на голѣмо довѣрие въ чужбина. Така бѣ — защото голѣма частъ отъ разходнитъ бюджети отиваха за стопанскитъ и културни подобрения на страната. Нищо отъ това, което се харчеше, не се губѣше. Всичко се превръщаше въ нови ценности: въ желѣзници, пристанища, мини, училища. Наистина, голѣма частъ отъ срѣдствата на бюджета се харчеха за войска, за казарми, за топове, за пушки и други въоръжения, но . . . това